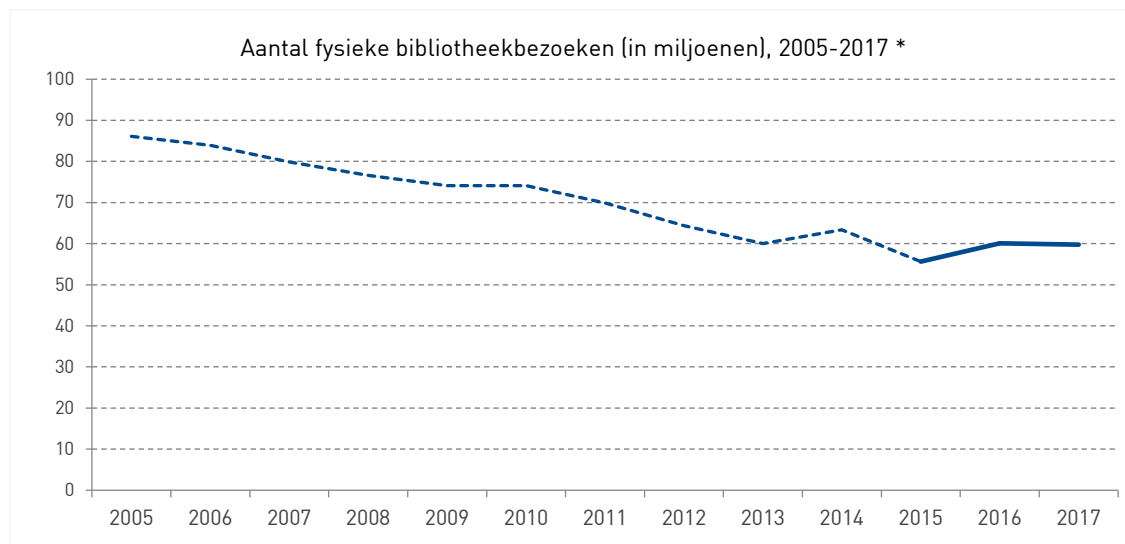

› *Bibliotheekbezoeken*

Openbare bibliotheken ontvangen naast leden ook bezoekers die geen lid zijn. Iedereen kan bij deze maatschappelijke voorziening terecht voor informatie, advies, activiteiten en om ter plekke te lezen of muziek te luisteren. In dit artikel komen het aantal bezoeken, de redenen voor bibliotheekbezoek en andere trends en ontwikkelingen omtrent bibliotheekbezoek aan bod. Het aantal bezoeken door niet-leden is niet goed in kaart te brengen met cijfers over ledenaantallen en uitleningen (zie ook [Ontwikkeling aantal uitleningen](#)). Tussen 2005 en 2013 volgde het bezoekersaantal wel dezelfde dalende lijn die te zien is bij het aantal uitleningen. Sinds 2013 fluctueert het aantal bezoekers enigszins, maar lijkt de ontwikkeling gestabiliseerd rond 60 miljoen bezoekers (KB, 2018).

Circa 60 miljoen bezoekers in 2017

Volgens opgave van de Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB) nam het aantal bezoeken aan de bibliotheek tussen 2005 en 2013 vrijwel elk jaar af. In de loop der jaren zijn bij steeds meer bibliotheekvestigingen tellerpoortjes te vinden die het aantal bezoeken registreren. Sinds 2015 is er met deze cijfers en met schattingen voor vestigingen zonder telportjes een redelijk betrouwbaar cijfer vast te stellen over het landelijke aantal bezoeken. Het aantal bezoekers fluctueerde tussen 2013 en 2017 enigszins, maar lijkt in de loop der jaren gestabiliseerd. In de 'Gegevenslevering Wsob' over 2017 wordt het totaal aantal bezoeken op circa 60 miljoen geschat (KB, 2018). In vergelijking met andere culturele instellingen telt de openbare bibliotheek beduidend meer bezoekers. Zo hadden bioscopen circa 36 miljoen bezoekers in 2017 (Pannekoek & Kulker, 2018), musea 31 miljoen bezoekers (Leguit et al, 2018) en voorstellingen 18 miljoen bezoekers (CBS, 2018).

Bron: KB, 2018.

* Tot 2015 zijn de bezoekersaantallen door de VOB geregistreerd en geanalyseerd, daarna zijn deze aantallen verzameld door de KB als onderdeel van de 'Gegevenslevering Wsob'. In 2017 is de wijze waarop de bezoekersaantallen worden gevalideerd en geïmputeerd voor bibliotheken zonder tellerpoortjes aangescherpt. Deze aanpak is door de KB doorgevoerd voor de bezoekersaantallen vanaf 2015. Dat veroorzaakt een trendbreuk tussen de gegevens tot en met 2014 en de gegevens van 2015 en later.

Veel redenen voor bibliotheekbezoek

Er zijn veel onderzoeken uitgevoerd om te peilen wat bezoekers precies doen in de bibliotheek. Hoewel de exacte cijfers enigszins variëren, komt het algemene beeld van deze onderzoeken overeen. De meeste bezoekers komen in de bibliotheek om materialen te lenen. Daarnaast lezen veel bezoekers ook ter plekke boeken, kranten of tijdschriften, raadplegen ze de catalogus of bezoeken ze de jeugdafdeling. Een flinke groep bezoekers komt niet voor de klassieke uitleenfunctie naar de bibliotheek: zij zijn geen lid van de bibliotheek, maar bezoeken de bibliotheek wel. Deze bezoekers hebben uiteenlopende redenen voor een bezoek aan de bibliotheek. Bijvoorbeeld om ter plekke te lezen, gebruik te maken van het internet, te werken of studeren, activiteiten te bezoeken of mensen te ontmoeten (KVBBboekwerk/GfK, 2017). Meer weten over het aantal georganiseerde activiteiten in de bibliotheek? Lees dan ook het artikel [Activiteiten in de bibliotheek](#).

Meer niet-bezoekers dan bezoekers

De precieze cijfers over het bibliotheekbezoek van leden en niet-leden verschillen per onderzoek. Duidelijk blijkt wel dat het aantal mensen dat nooit in de bibliotheek komt of het afgelopen jaar niet is geweest, groter is dan de groep bezoekers (circa 60% versus 40%) (Oomes, 2015). Begin 2018 gaf iets meer dan de helft van de Nederlanders aan nooit in de bibliotheek te komen. Dit aandeel is in de afgelopen jaren nauwelijks veranderd. Dat blijkt uit onderzoek van KVBBboekwerk/GfK in opdracht van Stichting Marktonderzoek Boekenvak. Gemiddeld bezoekt een derde van de Nederlanders de bibliotheek wel eens in het jaar; 17% bezoekt de bibliotheek regelmatig (minimaal 1 tot 2 keer per maand) (KVBBboekwerk/GfK, 2018).

Ontmoeting in de bibliotheek

Eén van de vijf kernfuncties van de bibliotheek uit de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) heeft specifiek betrekking op ontmoeting. Iedere bibliotheek vormt een ontmoetingsplek en stimuleert daarmee verbinding en interactie tussen mensen. Slechts een klein deel van de basisbibliotheken organiseert concrete activiteiten in het kader van de kernfunctie 'ontmoeting en debat' (5%) (KB, 2018). De meeste ontmoetingen in de bibliotheek vinden plaats tussen bekenden en bezoekers en medewerkers. Daarnaast is de bibliotheek een plek om in contact te komen met mensen die men niet kent (Oomes, 2015).

De bibliotheek in de toekomst

Naar de toekomst van de bibliotheek zijn vele onderzoeken uitgevoerd. Die brengen in kaart wat de bibliotheek moet bieden om in te spelen op de wensen en behoeften van de bezoekers. Zo blijkt uit onderzoek van BiebPanel dat leden vooral een breed aanbod aan boeken (fysiek en e-boeken) wensen. Daarnaast geven zij aan dat de bibliotheek over 10 jaar een ontmoetingsplek moet zijn. De klassieke functies van de bibliotheek spreken de leden het meeste aan. Daarbij richt de bibliotheek zich op de lees- en informatiefunctie, persoonlijke ontwikkeling, jeugd en onderwijs, ontmoeting en verblijf. Daarnaast is er interesse voor nieuwe concepten, zoals participatie en zelfredzaamheid, digitale communityvorming en wetenschap en techniek (BiebPanel, 2016). Bezoekers die wel eens materialen lenen zien voor de bibliotheek een rol op het gebied van opleiding, cultuur en e-books (KVBBboekwerk/GfK, 2018).

Bronnen

- › BiebPanel (2016). *Toekomst van de Bibliotheek, Totaalrapport - Een onderzoek naar de toekomst van de Bibliotheek*. Amsterdam: ProBiblio.
- › CBS (2018). *Professionele podiumkunsten; capaciteit, voorstellingen, bezoekers, regio*.
- › Leguit, A., Driessen, J., Janssen, C. (2018). *Museumcijfers 2017*. Amsterdam: Stichting Museana, Stichting Museumkaart en de Museumvereniging.
- › Koninklijke Bibliotheek (KB) (2018). *Bibliotheekstatistiek 2017*.
- › KVBBboekwerk/GfK (2018). *Rapportage Boekenbranche Meting 43*. In opdracht van Stichting Marktonderzoek Boekenvak (Koninklijke Boekverkopersbond, de Groep Algemene Uitgevers, Stichting Lezen, CPNB, Koninklijke Bibliotheek (KB)).
- › Oomes, M. (2015). *De maatschappelijke waarde van openbare bibliotheken in Nederland – een enquêteonderzoek*. Den Haag: Koninklijke Bibliotheek (KB).
- › Pannekoek, J. & Kulker, H. (2018). *Jaarverslag 2017*. Amsterdam: Nederlandse Vereniging van Bioscopen en Filmtheaters (NVBF).